

Komócsin Illés emléke

Még ma is csak nyolcvanéves lenne, pedig már több mint 22 éve nincs közöttünk. Komócsin Illés a forradalmi munkásmozgalom kiemelkedő egyénisége nyolcvan éve született Szegeden. Még 20 éves sem volt, s már aktív részese a forradalmi mozgalomnak.

Munkássága, élete elszakíthatatlanul összekapcsolódott a magyar forradalmi munkásmozgalommal. Ha tevékenységét röviden jellemeznünk kívánjuk, akkor a XX. századi magyar munkásmozgalomhoz hasonlóan abban három szakaszt különböztethetünk meg; az első az 1918–19-es forradalmakhoz kötődik, a második az ellenforradalmi rendszer éveire esik, és a harmadik a népi demokratikus forradalom éveit, s nyugdíjba vonulásáig, a szocialista Magyarországot megteremtéséig folytatott küzdelem éveit.

Mint fiatal haditengerész a cattarói felkelés része, amiért a haditörvényszék három évre elítélte. A Tanácsköztársaság idején Nagykanizsán városparancsnok-helyettes és fegyverrel védi a tanács hatalmat. A Horthy-fasizmus éveiben az ő osztályrésze is kegyetlen üldöztetés volt. A börtönben töltött évek sem riasztották vissza azonban a kommunista mozgalomban való aktív tevékenységtől. 1944. április 3-án Komócsin Illést is letartóztatták, és több más társával — „a rendszerre legveszélyesebbnek ítélt munkásmozgalmi vezetőkkel” — együtt a ricsai internálótáborba hurcolták.

Komócsin Illés aktív és kiemelkedő harcosa a demokratikus-szocialista Magyarországot megteremtéséért folytatott küzdelemnek. A város felszabadulása után elvülhetetlen érdemeket szerzett a demokratikus rendszerszervezésében, a háború alatt felbomlott közrend helyreállításában, biztositásában. Kommunista társaival együtt felismerték az azonnali cselekvés szükségességét, és már a felzárkózást követő órákban hozzáálltak a rendfenn-tartó forradalmi karhatalom

megszervezéséhez. E fontos tette az egyik szemtanú így emlékezett vissza a felszabadulás első évfordulóján a Délmagyarország 1945. október 11-i számában: „A városháza pincéjében tanácskoztak rögtön átlátták, hogy elsősorban rendfenn-tartó karhatalomra van szükség. Akadtak is férfiak, Komócsin Illés és Fodor Imre elvtársak személyében, akik megbízható emberek, főképpen építőmunkásokból és az ittmartat, meg a környékből hazatért munkaszolgálatosokból polgár-őrséget szerveztek.”

Mint a szegedi politikai rendőrség vezetője, lelkiismeretes és eredményes munkát végzett. 1945. decemberében Szekszárdra történő áthelyezését ugyancsak a Délmagyarország, a többi között az alábbi módon méltatta: „Komócsin Illés elvtárs áthelyezése szolgálta az érdekekből történt. Komócsin Illésnek nagy érdemei vannak a szegedi politikai rendőrség megteremtése és vezetése körül. Nagy része van benne, hogy a szegedi politikai osztály erős, megbízható szervezetté vált és kiváló fegyvere lett a demokráciának a reakció elleni harcban.

Szolgálati érdekből történt áthelyezése során Komócsin elvtárs új munkahelyén bizonyára éppen olyan erőskezdő és eredményes harcos lesz a demokráciának, mint Szegeden.” (Délmagyarország, 1945. december 5.)

Szekszárdra történő áthelyezése után az 1953-ban történt nyugdíjazásáig különböző felelős beosztásokban dolgozott Budapesten és Szegeden. Áldozatos és eredményes munkáját pártunk és kormányunk több magas kitüntetéssel ismerte el.

Komócsin Illés több mint három évtizedig volt a párt és a magyar forradalmi munkásmozgalom hűséges munkása. Élete és munkássága példaképpel szolgálhat szocialista társadalmunkban élő és nevelkedő ifjúságunk számára.

Rácz János

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

A XV. pedagógiai nyári egyetem, az MTA Biológiai Központjában.

A fotóklubok 14. szegedi szalonja a Bartók Béla Művelődési Központban, mindennap 10–18 óráig.

Itj. Fazekas Lajos népi iparművész nádudvari fekete cserepeinek kiállítás a Juhász Gyula Művelődési Központban, naponta 10–18 óráig.

Iparművészeti VIT-pályázati kiállítás a Gulácsy Lajos Teremben, naponta fél 10–18 óra között.

Béke, ifjúság című kiállítás a VIT alkalmából, fiatal amatőr alkotók festményeiből, grafikáiból, szobraitól, iparművészeti munkáiból a Juhász Gyula Művelődési Központban, naponta 10–18 óra között.

Dán néptánc-tábor, Védress István Kollégium.

Üttörő néptánc-tábor, Csongrád megyei tanács diákotthona.

Ember és olaj címmel Horváth Dezső és Gyenes Kálmán fotókiállítás az algyői Ady Endre Művelődési Házban, naponta 10–12 és 18–22 óra között.

Népi hangszerek kiállítás Tápién, a Juhász Gyula Művelődési Házban, naponta 15 és 19 óra között.

A rakparti épületet ebben az évben díszítette fel Makrisz Agamemnon alkotása, azóta otthonos csengésű Selőház. A Tancsics üdülőháza nevének változásáról döntött a tanács, a Szőke Tisza a nyári évad vendégművészeinek kedvenc fürdő-, napozó- és beszélgetőhelye — maig. Csak a szállodájával vagyunk szegényebbek, és persze „szűnyogmentes Tisza-partról” sem beszélhetünk, mint a hajónyitás kronikása tehetné. Mikszáth szobrát avatták a Móra-parkban, Gobbi Hilda pedig a János vitéz próbaszínétében lappangó Tömörkény-kéziratok után kutatott, ki egészítendő a gyűjteményt — talán sikerrel.

Az 1961-es nyitáskor megkoszorúzták Erkel szobrát — amint ezt az idén is tervezzük. Akkor is jubileum alkalmából: száz évvel ezelőtt született a Bánk. Ezt az Erkel-operát először iktatták a szabadtéri programba. A Hunyadi mellé természetesen, amelynek felújításáról elragadtatással beszéltek, a korábbiakhoz hasonlóan írták: „... drámaibb, forróbb atmoszférájúvá vált, hatása fokozódott, mélyebb és intenzívebb élményt nyújtott”. Az újszerűség mégis leginkább a két új szereplő teljesítménye jelentette. A Bánk című szerepével „elfoglalt” Sándor helyett Ilosfalvy Róbert énekelt Hunyadi Lászlót, minthogy nem is először (amikor az

Formálni a pedagógiai szemléletet

Túl vannak a „félidőn” a TIT XV. pedagógiai nyári egyetemének hallgatói, szervezői. Elhangzott a tizen-nyelc előadásnak több mint a fele. Az idei résztvevők a rendszerszemlélet és pedagógia témakörben hallgatnak elméleti előadásokat és gyakorlati tapasztalatokat összefoglaló beszámolókat.

Kovács Ambrus, a nagy-körösi Petőfi általános iskola pedagógusa nem először vett részt a szegedi továbbképző kurzuson.

— Itt végeztem az egyetem pedagógiai—pszichológia szakon, itt jegyeztem el magam véglegesen a pedagógiával. Tizenegyedik éve vagyok visszatérő hallgatója a szegedi pedagógiai nyári egyetemnek. Számomra ez jelenti a rendszeres továbbképzést, a lépéstartást. Az idei téma, a pedagógia rendszerszemléletű vizsgálata, meglehetősen új. Ezt az alakuló szemléletet is meg kell próbálni alkalmazni a pedagógia gyakorlatában. A nagyon színvonalas programban legnagyobb élményem a 80 éves Gegesi Kiss Pál akadémikus nagyszerű előadása.

Kádárné dr. Fülöp Judit, az Országos Pedagógiai Intézet főelőadója tartotta tegnap, szerdán, az egyik előadást Pedagógiai taxonómiai rendszerszemléletű továbbfejlesztésének lehetőségei címmel.

— Ez a nyári egyetem nagyszerűen egyesíti a konferenciajellegű és a továbbképző formát. Így válik lehetővé, hogy az előadó személyesebben, ugyanakkor felelősségteljesebben szóljon kutatási területéről. Nagyon fontosnak tartom, hogy a hallgatók a részvételért fizetnek. Ez a tény előadó és a hallgató számára is nagyobb kötelezettséget és felelősséget jelent. Előadásomban azt a kérdéskört feszegetem, hogyan épül föl a

tudás-struktúra. Tíz éve foglalkozom a teljesítmény értékelésével. Problémáim kapcsolatosak a mérés, az értékelés elméletével. Ebben van segítségemre a rendszerszemlélet, mely a tudást mint nyitott és fejlődő rendszert elméleti előadásokat és gyakorlati tapasztalatokat összefoglaló beszámolókat.

A nyári egyetem igazgatója, dr. Agoston György, a neveléstudományok doktora, tanszékvezető egyetemi tanár így értékeli az eddigi tapasztalatokat.

— A XV. pedagógiai nyári egyetem mostani témája elsősorban a pedagógia vezető kádereit vonzotta. Kétszáz-húsz hallgató nagy része művelődési osztályok vezetője, munkatársa, továbbképzési intézetek dolgozója, iskola-igazgató. Éppen ezért sok szó esik a vezetés és szervezés kérdéseiről is. A tapasztalatok azt bizonyítják — túl a kurzus felén —, hogy a témaválasztás sikeres volt. Az előadások színvonala és a visszajelzés igazolja, hogy a pedagógia rendszerszemléleti megközelítése fontos és lényeges téma, alkalmas arra, hogy a jelenlevőkben új szemléletmódot alakítsunk, új megközelítésben világítsa meg a pedagógia, a közoktatás problémáit. A rendszer-szemléleti megközelítés nem

vadonatú. Sok kiváló pedagógus gyakran ösztönösen alkalmazta is a rendszerszemlélet módszereit, itt most tudatosult bennük, szélesebb horizontjuk, új összefüggésekre látnak rá. Az előadások színvonalát biztosította, hogy e téma legjobb szakembereit tudtuk megnyerni. Külön kiemeltem Gegesi Kiss Pál akadémikus előadását, aki életműve summájának nevezte itteni előadását. Azt mondta: átdok mindent, amit az emberről tudok. Az előadások jelentős részében nagy hatással ötvöződött a modern szemléletmód és a hivatásszerű előadás. Szerecsénen kapcsolódott össze elmélet és gyakorlat is. Az elméleti kérdések mellett demonstráltuk a legjobb gyakorlati megvalósításokat is. Így került a hallgatók elé egy megye közoktatásügyi vezetésének modellje. El kell mondani, hogy az idén kevesebben voltak mint tavaly, a pedagógusok még nem érezték elég sajátjuknak a témát. Ez két tanulság levonására késztet. Az egyik, hogy a jövőben sem mondhatunk le az ilyen újszerű és merésznek tűnő témákról, de azt sem feledhetjük, hogy jobb propagandára és szervező munkára van szükség. T. L.

Módosult a szereposztás

Az előkészületek utolsó fázisában, hogy a Dóm téren főpróbákat tartanak már, a szabadtéri játékok irodáján, tegnap, sajtótájékoztatót számolt be a legfrissebb hírekről Horváth Mihály, a Játékok igazgatója. Mint köz tudomású, a 20. évadjához érkezett fesztiválon szombaton este Erkel Hunyadi László című operájával nyitnak, másnap kerül színre, a Játékok történetében először, nemzeti drámánk, Katona Bánk bánja.

A nyitányról szólva a Játékok igazgatója elmondta, a szabadtérin ezután is kiemelkedő szerepet szánunk nemzeti kultúránk kimagasló értékeinek, nem holmi repertoárszürke felújításokkal, hanem lehetőleg új elképzelések szerint, új közreműködőkkel. Az idei nyár közvetlenül is idezi a húsz évvel ezelőtti, hiszen a Hunyadi mellett bemutatják a János vitézt, főleg a Magyar Állami Népi Együttes, sőt a szegedi fesztivál első vendéggyűjtése, a moszkvai Sztanyiszlavszkij és Nyemirovics-Dancsenko színház balettje.

— Reméljük — hangzottat Katona Bánkja oly szervesen illeszkedik majd a játéknaptárba, mint az operai változata vagy. Az ember tragédiája, a Hány János, a Hunyadi László stb. Sőt, a jövőben bővíteni is szeretnénk ezt a repertoárt, elsősorban a kortárs magyar művészet kiemelkedő alkotásaival, akár átdolgozások árán avagy eredeti művekkel.

A szombat esti menürendet úgy tervezzük, hogy fél-8-tól megkoszorúzzák Erkel Ferenc szobrát a panteonban, 8 órakor elhangzik a Himnusz, majd kezdetét vesz a Hunyadi László előadása. Az első szünetben avatják föl Tari Jánosnak, a felújított szabadtéri Játékok korán elhunyt első igazgatójának domborművét (Kalmár Márton szobrászművész alkotását) a színpad alatti társalgó bejáratánál. A vasárnapi bemutató, Katona drámájában, néhány művész megbetegedése miatt változik az eredeti szereposztás. Már korábban nyilvánosságra jutott, hogy Béres Ilona balesete miatt Melinda: Molnár Piroška. Így Molnár Piroška eredeti szerepét, Izidorát, a még főiskolás Molnár Zsuzsanna játssza.

Különösen sok szegedi művész szerepelt az akkori dél-alföldi tárlaton; a többi kiállítás egyiken 140 eb volt a főszereplő, és állítólag egy mindössze 12 hónapos komondor a „legnagyobb kutyája”. Jubilált a maratoni Szalay Béla országos csúscsot futott. A Magyar Automobil Klub szabadtéri autóstúrákat szervezett...

N. I.

Vaszy Viktor kitüntetése

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa Vaszy Viktor karmesternek, a Magyar Népköztársaság Kiváló Művészeinek kimagasló művészi, közéleti, társadalmi tevékenységéért, 75. születésnapja alkalmából a Szocialista Magyarorszáért Érdemrendet adományozta. A kitüntetés Pozsgay Imre kulturális miniszter adta át. Az átadásnál jelen volt Kornicz Mihály, az MSZMP KB osztályvezetője, illetőleg dr. Konec János, a megyei pártbizottság titkára, dr. Perjesi László, a megyei tanács elnöke, Török József, a szegedi városi pártbizottság első titkára és Papp Gyula, a szegedi városi tanács elnöke.

A minapi zongorás próbán inkább csak figyelt. Oda-kuporodott a karizgató mellé, leste a színpadot, ki-hallgatta, miként felelnek össze a kóruszólamok. El-nyúlt, fáradt arcáról kimerültné látszott, mint akit alaposan megviselnek a késő esti próbák. Míg nem egyszerre föl pattant, finoman helyet kért a pulpituson, s olyan tüzrel dirigálta el a Hunyadi-hívek meg a királyi zsoldosok cserfes szópárját, mintha délutáni alvásból frissen ébredne.

Mi sem természetesebb, a 75 éves Vaszy Viktor ezekben a napokban is lankadatlán szorgalommal-buzgalommal dolgozik a fesztiválon. Csakúgy, mint bő két évtizede, hogy másodszor jött Szegedre színházat csinálni, s hozzá hamarosan szabadtéri játékokat megint. Még 1945

őszén nyitott vele Szegeden az új társadalomra éppen eszmélkedő ország első teátruma, s jó évtizeddel később ugyanő szervezett itt ütőképes operát, kamatait azóta sem fogyasztotta az idő. Nevéhez fűződik a szegedi szimfonikusok önállósodása, a Zenebarátok Körösének felnevelése. Pedagógus, aki sok persze karmester, túlzás nélkül leírhatjuk, ma is az ország egyik legkiválóbb operadirigense. Kitüntetése egy életmű rangját-értékét emeli fénybe. S huncut biztatás egyszermind: hetvenöt éve ide vagy oda, változatlanul számíthatunk rá.

N. I.

1961

Operaházhoz került, ebben a szerepben mutatkozott be, minthogy kitűnően, és talán mert tudták, vásárhelyi születésű — nagy sikerrel. Nemkülönben az Orosz Júlia szerepkörét átvevő Agai Karola.

A Bánk-bemutató körül persze gyűrűzött a vita (akkoriban talán még nem egészen l'art pour l'art), hogy tudniillik idevaló, vagy nem. Az előadás igazolta a hívóket, és Nádasdy Kálmán szavai alapján sincs okunk kételkedni: „... a mű legjellegzetesebb vonásai a szabadtéri előadásban sokkal jobban és nagyobb hatással érvényesültek, mint a zárt színházakban”. A szakemberek úgy tudták, hogy az opera első bemutatóján ugyanazon a „héthúrvízió” játszották a második felvonás Bánk-Melinda jelenetét szólamát, mint ezen az első szabadtéri bemutaton — Perényi Pál, a szegedi zenekar tagja. Ő maga kérte-hozta az Operaházból, legyen meg a hűség az eredeti partitúra hangszereléséhez. És fölsendült az 1729-ben készült viola d'amour hangja...

Békés András a két évvel korábbi színévtáradban az Ivan Szuszanyint rendezte a szegedi színházban, ezen a nyáron a János vitéz a téren. A még főiskolás Andor Éva (a rádiós Miska bá-